

ДИТЯЧИЙ БУДИНОК «ПЕРЛИНКА»

ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНЕ ВИХОВАННЯ

З досвіду роботи

Світлана ПЕТРОВА, директор Одеського комунального навчального закладу «Дитячий будинок "Перлінка"»;
Юрій КОЛЕСНИЧЕНКО, заступник директора з навчально-виховної роботи

Особистісно-орієнтоване виховання та навчання, ідеї гуманізації та демократизації забезпечують життя вихованців закладу «Дитячий будинок "Перлінка"».

У 2011—2012 році дитячий будинок працював над III етапом експериментального дослідження з теми: формування готовності вихованців дитячого будинку до особистісної та соціальної самореалізації.

Головним завданням колективу стали:

- пошук ефективних педагогічних технологій виховання кожного, хто має відношення до справи виховання дітей;
- розробка критеріїв оцінки ефективності роботи учасників навчально-виховного процесу та діяльності закладу «Дитячий будинок "Перлінка"» в цілому;
- здійснення експериментальної перевірки ефективності інноваційної моделі із формування готовності вихованців дитячого будинку до особистої та соціальної самореалізації;
- оновлення змісту і технології щодо формування готовності кожного вихованця до особистої та соціальної самореалізації.

Організацію виховного процесу побудовано таким чином, що в центрі уваги перебуває особистість дитини як суб'єкт виховання, і поруч з ним педагог та кожен, хто має відношення до формування духовно багатого, здорового, компетентного та здатного до навчання і саморозвитку вихованця.

У дитячому будинку використовуються *програми* з позашкільної освіти, затвердженні Міністерством освіти і науки України:

- програма курсу «Виготовлення сувенірів» для роботи гуртків «Іграшка своїми руками» та «Художнє різьблення»;
- програма курсу «Гончарство» для роботи гуртка «Глиняне диво»;
- програма курсу «Юних фотоаматорів» для роботи гуртка «Фотомистецтво»;
- програма курсу навчання для гуртків з футболу для роботи гуртка «Літальний м'яч».

Використовуються програми з позашкільної освіти, затверджені Хмельницьким обласним центром естетичного виховання, дозволені до використання Міністерством освіти і науки України:

- програма курсу «Орієнтовна програма театального гуртка» для роботи гуртка «Театр — це гра»;
- програма курсу «Етика ділового спілкування і діловий етикет» для роботи гуртка «Етика»;
- програма курсу «Юні поети та прозаїки» для роботи гуртка «Літературна вітальня»;
- програма курсу «Ми малюємо світ» для роботи гуртка «У світі чарівних фарб»;
- програма курсу «Майстри чарівники» для роботи гуртка «Швацька майстерня»;
- програма курсу «Сучасна хореографія» для роботи гуртка «Муза танцю»;
- програма курсу «Музичний інструмент фортепіано»; «Музичний інструмент скрипка»; «Музичний інструмент гітара» для роботи гуртка «Створюємо оркестр»;
- програма курсу «Вокальний спів» для роботи гуртка «Хор».

1. «Положення про раду закладу «Дитячий будинок "Перлинка"», 2008-й рік»;

2. «Положення про соціально-психолого-медико-педагогічний консилиум КНЗ ДБ «Перлинка», 2009-й рік»;

3. «Положення про порядок обладнання експлуатації та організації роботи системи відео-аудіоспостереження, накопичення, збереження та використання матеріалів щодо захисту дітей-сиріт у виховній та навчальній роботі дитячого будинку «Перлинка», 2009-й рік»;

4. «Положення про доплати, стимулювальні виплати і заходи соціальної підтримки працівників дитячого будинку «Перлинка». 2009 рік»;

5. «Положення про медико-педагогічний контроль за фізичним вихованням вихованців Одеського комунального навчального закладу «Дитячий будинок "Перлинка"», 2010-й рік»;

6. «Положення про педагога-експериментатора. 2010-й рік»;

7. «Положення про науково-методичну раду Одеського комунального навчального закладу «Дитячий будинок "Перлинка"», 2010-й рік»;

8. «Положення про експериментальний навчальний заклад «Дитячий будинок «Перлинка», 2011-й рік».

Розроблені положення дозволяють удосконалити управління організацією навчально-виховного процесу шляхом:

- формування позиції кожного педагога;
- розробки єдиних вимог та підходів у роботі з вихованцями;
- створення умов зростання педагогічної майстерності на основі організації системи самосвіти;
- реалізація на практиці соціально-медико-психолого-педагогічного супроводу вихованців;
- пріоритетності виховної роботи в навчальному процесі.

Положення, вироблені в рамках експериментальної діяльності, створюють у закладі інформаційно-навчальне середовище, яке сприяє виникненню і розвитку інформаційної взаємодії між педагогами, спеціалістами та вихованцями.

Протягом трьох останніх років постійно зростає роль бібліотеки та музейного комплексу дитячого будинку «Перлинка». Гуманістичні методи роботи, які базуються на зацікавленості дитини, забезпечують великий виховний вплив на формування моральних якостей, соціальної позиції та вміння жити і працювати в соціумі, а

також ранню профорієнтаційну спрямованість дітей.

Задля ефективного функціонування закладу було визначено основні мотиваційні фактори щодо підвищення якості роботи педагогів:

- матеріальні стимули;
- персональні привітання за успішно виконану роботу;
- публічна подяка від керівника;
- пропозиції щодо поширення власного досвіду;
- розширення повноважень;
- надання більш гнучкого графіка роботи;
- регулярне надання інформації щодо оцінки їхньої роботи, допомога у виправленні помилок;
- роз'яснення їхньої важливої ролі в досягненні мети закладу;
- заохочення працівників до участі в розробці рішень;
- створення сприятливої атмосфери в колективі;
- нагородження листом пошани, або грамотою;
- надання квитка на театральну виставу або концерт;
- облаштування кімнати психологічного розвантаження;
- створення умов для опанування нових технологій.

З метою управління процесом спрямованим на вдосконалення педагогічної майстерності фахівців дитячого будинку «Перлинка» проводиться:

1. Вивчення професійного рівня потреб вихователів з метою підвищення фахової майстерності.
2. Створення структури науково-методичної роботи та вивчення її результатів.
3. Забезпечення належного інформаційного банку.
4. Створення умов для самоосвіти педагогів та її аналіз.
5. Створення індивідуального портфоліо вихователів та спеціалістів.
6. Атестація педагогів.
7. Контрольне вивчення рівня вихованості дітей.

У процесі дослідницько-експериментальної діяльності дитячого будинку було створено систему підготовки і підвищення кваліфікації педагогів, яка покликана забезпечити умови для участі в інноваційних процесах педагогічних кадрів. Педагоги дитячого будинку володіють

комплексною методикою наукового пошуку, що дозволяє у свою чергу формувати вміння і культуру, допомагати молодим спеціалістам розробляти індивідуальні плани роботи, програми з експериментальної роботи, сприяти освоєнню нових технологій виховання тощо.

Результат у будь-якій сфері діяльності залежить від рівня професіоналізму його носіїв, від задоволення своєю працею, душевного комфорту, який відчуває людина в середовищі.

Для керівника дитячого будинку мотивація педагогічної праці є однією із найсуттєвіших проблем управління інноваційним закладом. Нами було проведено дослідження, яке дозволило з'ясувати, що найбільш значущим для педагогів є *мотив творчої зацікавленості* своєю роботою у нових умовах. Більшість педагогів люблять свою справу, прагнуть до продуктивної і цікавої діяльності. Більшість педагогів мають творчу жилку, мотив матеріального заохочення в їхній роботі присутній, проте невизначальний.

З цього невеликого дослідження випливає очевидна управлінська проблема: треба забезпечити умови для педагогічної творчості, всіляко сприяти виникненню атмосфери комфортності й доброзичливості. Саме ці передумови забезпечать найкращий результат у вихованні дітей дитячого будинку «Перлинка».

Діяльність педагогічного колективу спрямована на створення відповідних умов для організації нового освітнього середовища, яке сприятиме самовизначенню наших вихованців. В управлінні дитячим будинком важливою є допомога з боку керівних органів міста, представники якого всіляко допомагають нам у вирішенні проблем.

Основні ідеї концепції розвитку закладу розкриваються як система поглядів, ідей, принципів, психолого-педагогічних засад, які визначають перспективи розвитку дитячого будинку. В основі концепції лежить *модель інноваційного розвитку дитячого будинку*, яка складається із п'яти компонентів: управлінського, ресурсного, організаційного, освітнього, компоненту соціального партнерства.

Основні цілі, які дозволяють розкрити сутність розвитку закладу:

- стратегічні цілі управління соціальною та психологічною роботою з дітьми-сиротами та

соціальними сиротами, їх соціального обслуговування, адаптації та реабілітації;

- стратегічні цілі забезпечення лікування, фізичної реабілітації та оздоровлення вихованців;

- цілі трудового навчання і виховання дітей-сиріт та соціальних сиріт;

- цілі щодо управління навчально-виховним процесом (визначення актуальних та стратегічних цілей виховної роботи; оптимізації методів; організаційних форм та засобів виховання; контроль та корекція результатів освітньої діяльності тощо);

- цілі щодо управління ресурсами комунального навчального закладу «Дитячий будинок «Перлинка»» (наприклад, цілі щодо управління і розвитку виробничої бази та житлового фонду; інформація і комп'ютеризація навчального процесу тощо);

- цілі щодо управління персоналом (колектив вчителів (вихователів) та педагогічних працівників), підвищення професійної компетентності; забезпечення дієвої участі в управлінні комунальним навчальним закладом тощо;

- цілі щодо управління соціальним партнерством (визначення пріоритетних напрямків партнерства, потенціальних партнерів, цілей і завдань, форм і шляхів здійснення соціального партнерства; забезпечення науково-методичного, інформаційного, матеріально-технічного супроводу партнерства; узгодження цілей та завдань партнерства з освітньою діяльністю тощо);

- ідея побудови цілісного відкритого культурно-виховного простору дитячого будинку;

- ідея художньо-творчого розвитку дітей;

- ідея виховання дитини-сироти, готової до самореалізації соціальної та особистісної;

- ідея ранньої профорієнтаційної роботи.

Культурно-виховне середовище дозволяє забезпечити позитивну соціалізацію, адаптацію та інтеграцію дитини в соціумі.

На сучасному етапі освіта в Україні розвивається як відкрита єдина державно-громадська система. А завдяки спільній діяльності дитячого будинку «Перлинка» та Благодійного фонду «Ю», який органічно поєднує засоби державного впливу і громадського управління, зростають можливості дитячого будинку та забезпечується багатофункціональність управлінської діяльності.

Наш заклад у своїй виховній діяльності орієнтується на принцип вибору як реалізацію механізму самовизначення (гуртки та клуби за вибором, способи вирішення моральних ситуацій). Ми залучаємо для цього талановитих людей, таких як народний артист Росії *Кулачов Юрій*, кінорежисер, художник, заслужений діяч мистецтва Росії; мультиплікатор *Тарасов Володимир*; учасниця «Х — Фактору» 2011 року *Азіза Ібрагімова*; хореограф-постановник, тренер «Майдансу» та керівник Київської студії балету Адлі Духової *Андріє Капець*; майстер-гончар *Павло Сахно* з цікавим та яскравим майстер-класом та ін.

Поділитися своїм секретом успіху в житті та поспілкуватися з вихованцями дитячого будинку були запрошені: генеральний консул Грузії в Одесі *Теймураз Нішніанідзе*, генеральний консул Росії в Одесі *Грачов Олександр*, генеральний консул Турції в Одесі *Хусейн Ерганіє*. Зустрічі відбувалися у рамках проведення тематичних тижнів знайомства з культурним надбанням цих країн.

Виховання патріотичних почуттів, любові до Батьківщини, що реалізується через зустріч з ветеранами Великої Вітчизняної війни; вітання та виступи з концертами перед ветеранами війни і праці; святкування пам'ятних дат, проведення виставок, вікторин, переглядів відеофільмів; участь у військово-патріотичній грі «Зірниця», у велоралі «Спрага-2012». Також вихованці познайомилися із представниками діючого складу Збройних сил України та військовими моряками, учасниками міжнародних миротворчих військових навчань «Сі Бріз-2012». Усе це допомагає дітям побачити світ іншими очима, визначити мету в житті, повірити в добрі та світлі почуття.

Працівники додаткової освіти, спортивні тренери, працівники музеїв, керівники клубів, керівники різних соціальних структур міста залучаються до роботи з вихованцями та стають повноправними учасниками навчально-виховного процесу. Завдяки чому кожен день наших вихованців насичений великою кількістю вражень, постійною зміною діяльності та спілкуванням.

Усе це дає змогу нашим вихованцям прикладами успішного життя, розширити коло зна-

йомств, набути навички спілкування та досвід. Головне — визначитись у майбутньому.

Сценарій соціалізації «закладу соціального досвіду» базується на моделі «середовище в середовищі», де діти можуть програвати різні поведінкові моделі, загартувувати волю. Поживши, начебто, у спеціально створеному середовищі дитячого будинку «Перлінка», діти вийдуть у доросле життя дійсно готовими до реальності, з розумінням того, що кожен має право на певне місце в суспільстві, варто лише його знайти.

Ігор Потоцький — видатний прозаїк, поет та критик, має великий досвід у розвитку літературної творчості молоді, очолює літературну студію, яка підготувала та випустила «Альманах віршів» вихованців дитячого будинку.

Семен Гельфонд — володар Почесної відзнаки Одеського міського голови «Трудова слава», очолює економічне виховання дітей, формує соціально-економічну культуру вихованців, надаючи теоретичні та практичні знання. Усвідомлюючи значущість економічного виховання для формування готовності вихованців до соціальної і особистісної самореалізації, адміністрацією було прийнято рішення про підготовку програми економічного виховання. Ця програма включає як теоретичні економічні знання, так і практичне їх застосування. **Метою програми** є підготовка дітей до ведення особистого домашнього господарства. Відповідно до мети можна виділити такі завдання:

- формувати економічне мислення;
- формувати систему знань економічного характеру;
- опанувати практичні навичками вирішення соціально-економічних завдань.

Предметом цієї програми є формування економічного мислення. У ролі об'єкта виступає вихованець дитячого будинку у віці від 7 років. Основним методом реалізації програми є *психолого-педагогічний експеримент*. Для реалізації програми вихованцям пропонується витратити певну суму грошей на харчі для своєї групи на цілий день (окрім сніданку). Напередодні з вихованцями проводиться обговорення меню на наступний день, без втручання дорослого за таким алгоритмом:

- вихованці по черзі пропонують варіанти меню;
- фіксують всі страви та побажання дітей;
- після обговорення проходить голосування та вибір меню;
- обговорюють інгредієнти, які входять до складу страв;
- складають список продуктів, які треба придбати;
- здійснюють похід до магазину або на ринок за продуктами;
- самостійно готують страву на увесь день відповідно до складеного меню.

Слід зазначити, що дорослі не повинні підказувати дітям або надавати готові відповіді. Спочатку діти харчувалися крабовими паличками та мороженими варениками. Зараз вони зміють самостійно визначитися із раціоном харчування на весь день як для дітей, так і для дорослих.

Завдання дорослих полягає в тому, аби спрямувати дітей на виконання правильних дій і дати змогу самостійно приймати рішення. Дорослі допомагають у визначенні кількості продуктів, акцентують увагу вихованців на вартості товарів та їхній якості, а також допомагають при визначенні ваги.

Слід звернути увагу на те, що на касі розраховується один із вихованців, якого голосуванням обрали діти, дорослі стежать за тим, аби цей досвід отримали всі діти.

У процесі приготування їжі дорослі звертають увагу дітей на правила техніки безпеки та пояснюють правила приготування страв. Звичайно, без незначних травм, наприклад, порізів пальців, не обходиться. Але за 2—3 місяці діти можуть самі визначити, хто з них краще готує, а хто рахує тощо. Завдяки цій роботі в дітей відточуються навички економного ведення господарства, формується самостійність, розвивається згуртованість.

Постійно ведеться робота щодо дослідження процесу адаптації новоприбулих дітей до умов дитячого будинку та їх соціально-медико-психолого-педагогічного супроводу протягом усього адаптаційного періоду.

Робота з новоприбулими дітьми починається відповідно до програми «Адаптація новоприбулих дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до умов дитя-

чого будинку», автор — соціальний педагог О. М. Грязнова.

Дослідження періоду адаптації засвідчили, що дітям, які мають середній рівень адаптації, притаманна різка зміна настрою, втрата апетиту, довге засинання та неспокійний сон. Поряд зі всіма проблемами слід звернути увагу на внутрішні переживання дітей. Тому процес адаптації у нашому будинку — це, насамперед, безумовна любов до дитини, глибоке розуміння її труднощів, прийняття такою, якою вона є.

Проведене соціометричне дослідження з дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку, метою якого є вивчення динаміки розвитку відносин в групах, дало змогу проаналізувати рівень згуртованості в групах та виявити позитивний чи негативний вибір однолітків та зробити наступні висновки: група однолітків лише тоді є сприятливим для дитини середовищем, коли статус її досить високий, їй віддають перевагу та приймають, особливо в колективі. Тому умови життя наших дітей передбачають стосунки «колектив як сім'я».

Були взяті групові ігри для проведення корекційно-розвивальної роботи з таких джерел: Клаус Фопель «З голови до п'ят», «Привіт, ніжки» (*рухливі ігри для дітей від 3—6 років*), О. Марі-нупкіна, Ю. Замазій «Корекційні програми у допомогу практичному психологу», Л. Романюк, О. Поборча «Хочу бути успішним» (*корекційно-розвивальні вправи для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку*), М. Чернецька «Психологічні ігри в дитячому садку», Н. Пантіна «Взаємовідношення в грі», Н. Гельфан, Б. Рябікін «Ігри та вправи для маленьких та дорослих», О. Проценко «Профілактика соціальної дезадаптації дошкільнят».

Після проведеної роботи постала необхідність вивчити рівень самооцінки дітей-аутсайдерів та таких, яких не сприймають. Адекватна самооцінка свідчить про можливість дітей проявити себе в різних видах діяльності, можливість пояснювати свої дії, звертаючись до реальних ситуацій та досягнень.

Корекційно-розвивальна робота з дітьми дошкільного віку та молодшого шкільного віку спрямована на формування в дітей самоповаги, поваги до інших людей та дітей; на розвиток

у дітей позитивного сприйняття самих себе та один одного; на розвиток моральності, яка полягає у формуванні схожості з іншими, можливості бачити в однолітках друзів та партнерів. Почуття схожості та здатність «побачити» іншого є фундаментом, на якому базується моральне ставлення до людей.

Будь-яка корекційно-розвивальна робота униможливлює примушення, необхідно лише мотивувати дітей. Саме тому *вихователі організують свою працю з урахуванням таких завдань:*

- формувати в дітей самоповагу та повагу до інших (подавати власний приклад, проводити бесіду);

- розвивати в дітей навички позитивного уявлення про самих себе та інших дітей, до дорослих (створення для дітей, які мають статус аутсайдерів, ситуації успіху, підкреслення в будь-яких ситуаціях їхньої гідності та гідності інших членів групи);

- сприяти формуванню в групі атмосфери комфортної взаємодії між усіма членами груп (створювати традиції в групі, наприклад, чаювання, вечірне читання, вечірне обговорення дня тощо);

- проводити заходи, спрямовані на підтримку дружніх відносин, розвивати навички взаємодії та безконфліктного спілкування (допомога один одному в будь-яких ситуаціях).

Також для залучення дитини-сироти до нормального життя та усвідомлення соціальних цінностей необхідно змінити безпосередньо спосіб життя дітей, їхнє ставлення до себе та до інших, до свого минулого та майбутнього. Сьогодні відкритість соціального простору в дитячому будинку та набуття вихованцями соціального досвіду відбувається через:

- *тематичні виїзди-екскурсії*, де діти відкривають для себе таємниці довкілля, бо через спілкування із довкіллям діти вчаться розуміти природу і суспільство, пояснювати різні явища та закони, розвивати в собі почуття прекрасного;

- *трудове виховання*, а саме — поїздки на підприємства та трудова допомога дорослим вдома, де діти знайомляться зі світом професій (наприклад: флорист, автомеханік, вихователь, помічник повара тощо), набувають практичних навичок у різних видах діяльності, дізнаються про вимоги та можливості тієї чи іншої професії,

тим самим визначаються зі своїми інтересами та оцінюють здатності;

- *проект «Тимурівці»*, який був створений з метою виховання толерантності, терпимості, взаємодопомоги, співчуття діти відвідують інші дитячі будинки, госпіталі та лікарні для ветеранів, людей похилого віку та дітей з особливими потребами;

- *соціально-рольові ігри*: діти вчаться дотримуватись моделі поведінки дорослих, за допомогою рольових ігор у них формуються навички та вміння, які необхідні їм у господарстві, адже гра сприяє вияву тих позитивних якостей, які не завжди проявляються в повсякденному житті.

Проблеми щодо набуття особистістю життєвої компетентності, розвитку її здібностей щодо осмисленого збереження та самостійного і творчого відтворення власної життєдіяльності в усіх її проявах (діяльності, спілкуванні, пізнанні, відносинах) і сферах (економічній, соціальній, культурній, сімейній, побутовій), свідомого визначення свого життя, досягнення дитиною успіху — одні з найважливіших проблем, які вирішує дитячий будинок.

ВАЖЛИВО!

Майбутнє світу, на наш погляд, полягає у вихованні, а місія освіти в тому, щоб змінити життя дітей і допомогти виховувати громадян, які зможуть жити і самостійно продуктивно працювати, тобто бути життєво компетентними.

До життєвої компетенції належать знання, вміння і навички, життєвий досвід, фізичний потенціал, психологічні якості (здатки та здібності, риси характеру), креативність та інтелект, духовність особистості.

Усі види діяльності дитячого будинку спрямовані на сприяння становленню особистості кожного вихованця як творця і проектувальника власного життя.

Сучасне покоління формується в динамічному світі, в умовах постійної зміни інформаційного простору, що вимагає від молоді вміння швидко вирішувати життєві проблеми, тобто бути життєво компетентними. Тому

система навчально-виховної роботи нашого закладу орієнтована саме на формування життєвої компетенції.

Одним із блоків цієї системи є *профілактична робота*. Формуючи життєву компетентність шляхом здійснення профілактичної роботи, ми прагнемо підготувати дітей до участі у громадському житті, виховуємо в них почуття впевненості в собі, у своїх діях і разом з тим критичне ставлення до своєї особистості, намагаючись формувати в них повагу, толерантне ставлення до інших людей, вміння робити вибір.

Спільна робота з працівниками кримінальної міліції та ДАІ щодо профілактики негативних явищ, правопорушень, шкідливих звичок дала змогу закріпити знання та уявлення дітей про здоровий спосіб життя. Діти знають та використовують певні правила поведінки в суспільстві, в громадських місцях. Крім того, одним із найголовніших компонентів профілактичної роботи з неповнолітніми є виховання *правової культури*. Адже діти повинні більше знати не лише про свої права, а й про свої обов'язки та відповідальність, яка настає при порушенні певних загальноприйнятих норм співіснування в суспільстві.

Робота проводилась за такими *напрямами*:

- профілактика негативних явищ;
- профілактика дорожньо-транспортних пригод;
- профілактика правопорушень.

Діти молодшого шкільного віку від теоретичних занять перейшли до практичних, брали участь у міському *конкурсі «Юний інспектор руху»*, залюбки проводили бесіди з молодшими дітьми стосовно правил безпеки на дорозі, вдома, на воді тощо.

Спільна робота з МНС дала змогу провести навчальну евакуацію, яка, у свою чергу, не лише дітей, а й дорослих забезпечила знаннями та практичними навичками з техніки безпеки.

Щороку ми проводимо спільні навчання на території дитячого будинку та пожежної частини, де діти шкільного віку мають нагоду побувати в ролі справжніх рятувальників.

Під час навчання в загальноосвітній школі в дітей-вихованців Одеського комунального навчального закладу «Дитячий будинок "Перлинка"» розширюється коло соціальних контактів, вони

вчаться налагоджувати довірливі відносини поза дитячим будинком, формують нові навички спілкування з однолітками та педагогами, нові форми реагування на зміни режиму життєдіяльності.

Задля цього ми:

- спільно з однокласниками загальноосвітньої школи «Гармонія» та їхніми батьками проводимо різні заходи (свято Нового року, участь у фестивалі «Молодь обирає здоров'я» тощо);
- святкуємо дні народження наших дітей, запрошуємо однокласників та навпаки — наші вихованці ходять у гості до однокласників.

ВІДОМО, ЩО...

Формування людини починається з дитинства.

У молоді роки закладається основа не тільки відповідних знань, а й норм поведінки, звичок, потреб особистості. *Виховання молодого покоління* — це виховання майбутнього кожної держави, адже воно залежить не лише від рівня професійної підготовки, а й від моральних якостей.

Педагогічна стратегія дитячого будинку покликана організувати «поле» активності навколо кожної дитини, яке б спонукало до пошуку свого способу вирішення життєвих проблем. На наш погляд, це можливо, якщо ми зосередимо увагу на вихованні в дітей:

- системи мотивів (пізнавальних, моральних, за здоровий спосіб життя, естетичних, соціальних, творчих);
- ціннісних орієнтацій (ціннісне ставлення до себе, до людей, до природи, до праці та мистецтва);
- життєвих компетенцій (самоосвіта, особистісна, комунікативна, соціальна, здоров'я-збережувальні).

Вихованець дитячого будинку «Перлинка», який готовий до особистісної та соціальної самореалізації — це духовно багата, здорова, компетентна особистість, здатна до навчання та саморозвитку, завдяки необмеженій любові всього колективу дитячого будинку до своїх вихованців.

І дуже хочеться закінчити словами О. С. Пушкіна: «Несчастье — хорошая школа, может быть. Но счастье есть лучший университет! Оно довершает воспитание души, способной к доброму и прекрасному...»